
Risiko- og kapitalstyring Basel II - Pilar III 2013

SpareBank 1 Østfold Akershus

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	3
1.1 KORT OM SPAREBANK1 ØSTFOLD AKERSHUS	3
2. VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK	5
3. KAPITALDEKNING	6
3.1 KAPITALDEKNINGSREGELVERKET	6
3.1.1 Pilar 1- Minimumskrav til ansvarlig kapital	6
3.1.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	7
3.1.3 Pilar 3 - Offentliggjøring av informasjon	7
3.2 ENDRINGER I RAMMEBETINGELSER	7
3.3 SOLIDITETSMÅL	8
3.4 BEREGNINGSMETODE FOR KAPITALDEKNING	9
3.5 KONSOLIDERING.....	9
3.5.1 Datterselskap	9
<i>SpareBank 1 Østfold Akershus har to heleide datterselskap, Nekor Gårdselskap AS og EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus.</i>	9
3.5.2 Felleskontrollert virksomhet	9
4. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	10
4.1 FORMÅL.....	10
4.2 KONTROLL- OG STYRINGSSTRUKTUR – ROLLER OG ANSVAR	10
4.3 ELEMENTER I RISIKO- OG KAPITALSTYRINGEN.....	11
5. INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE	13
5.1 SENTRALE RISIKOGRUPPER	13
5.2 KREDITTRISIKO.....	15
5.2.1 Styring og kontroll	15
5.2.2 Porteføljeinformasjon	18
5.3 MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER.....	23
5.4 MARKEDSRISIKO.....	24
5.4.1 Styring og kontroll	24
5.4.2 Rammer, overvåkning og rapportering	25
5.4.3 Porteføljeinformasjon	25
5.5 OPERASJONELL RISIKO	25
5.5.1 Styring og kontroll	26
5.5.2 Minimumskrav til ansvarlig kapital	26
5.6 LIKVIDITETSRISIKO	26
5.6.1 Styring og kontroll	26
5.6.2 Porteføljeinformasjon	26
5.7 EIERRISIKO	28
5.8 FORRETNINGSRISIKO	28
5.9 OMDØMMERISIKO	29
5.10 STRATEGISK RISIKO	29
6. REGULATORISK KAPITALDEKNING (PILAR 1)	30
6.1 ANSVARLIG KAPITAL OG KJERNEKAPITAL	30
6.2 KAPITALKRAV (KONSERN)	31
7. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)	32
7.1 BEREGNING AV KAPITALBEHOV	32
7.2 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV	32

1. INNLEDNING

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 Østfold Akershus bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Konsernets informasjonsstrategi vektlegger en dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Informasjonen skal være korrekt, relevant og tidsriktig om konsernets utvikling og resultater, og skal sørge for at konsernets ulike interessegrupper kan holde seg løpende orientert og skape tillit overfor investormarkedet.

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktører er bedre i stand til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Styring og kontroll med de ulike risikoene
- Kapitalsituasjonen

Vurdering av økonomisk risiko/kapitalbehov er beheftet med usikkerhet. Estimaten på økonomisk risiko/kapitalbehov som er presentert i dette dokumentet er basert på et sett av forutsetninger og beregnet etter kvantitative modeller og/eller kvalitative vurderinger. Bankens ulike risikogrupper er nærmere definert i kapittel 5. Gjennomgangen av bankens ulike risikoer er ikke uttømmende, og enkelte risikoer er ikke tallfestet. Det oppfordres til å foreta en selvstendig vurdering basert på den informasjon som er presentert i dokumentet samt annen offentlig tilgjengelig økonomisk informasjon. Informasjonen må også vurderes i lys av svakheter og usikkerhet som er knyttet til metodikk og tilnærning i denne type analyser og beregninger.

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurderingen av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i konsernets kvartalsrapporter.

Det henvises også for øvrig til SpareBank 1 Østfold Akershus hjemmeside www2.sparebank1.no/ostfold-akershus

1.1 Kort om SpareBank1 Østfold Akershus

Historikk

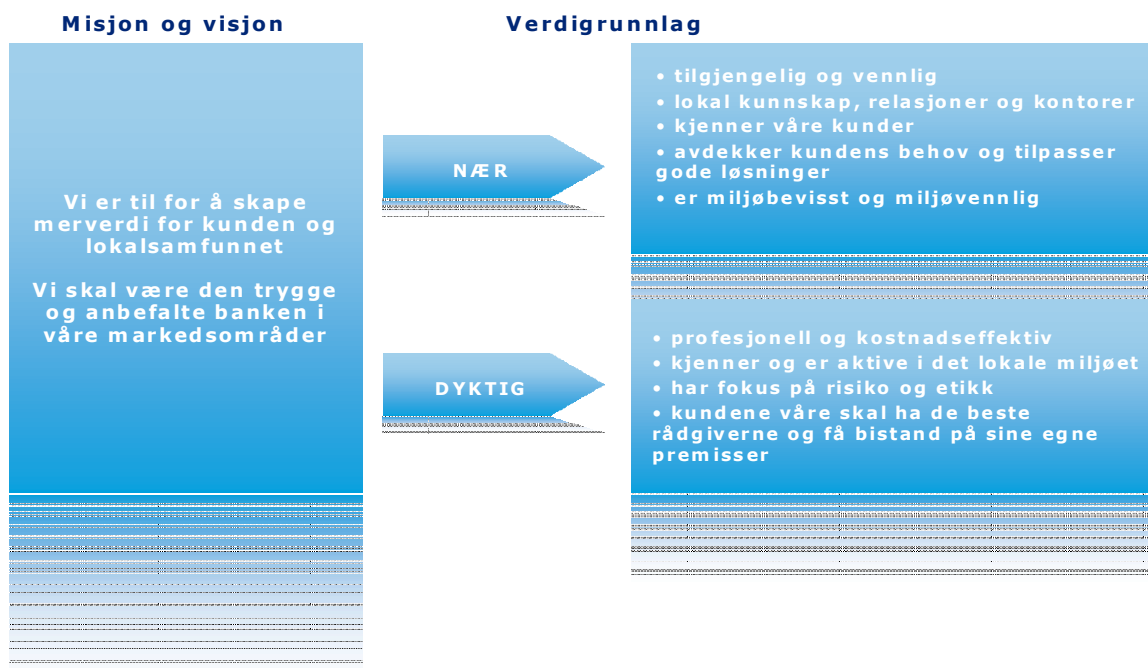
Banken har en lang og tradisjonsrik historie, med flere lokale konsolideringer. Fredrikshald Sparebank ble etablert i 1835, Skiftet navn til Halden Sparebank i 1971. Rygge Sparebank etablert 1857, Vaaler Sparebank etablert 1896, Soon Sparebank 1918 ble fusjonert i 1971 til Rygge-Vaaler Sparebank. 1.november 2011 fusjon mellom Halden Sparebank og Rygge-Vaaler Sparebank til SpareBank1 Østfold Akershus.

Misjon, visjon og verdier

SpareBank 1 Østfold Akershus sin misjon er: **"Vi er til for å skape merverdi for kunden og lokalsamfunnet"**.

Bankens visjon er: **"Vi skal være den trygge og anbefalte banken i våre markedsområder"**.

Verdiene **Nær og Dyktig** skal kjennetegne banken og kunder skal oppleve ”proaktiv rådgivning fra en som kjenner deg, når du trenger det”.

Forretningsområder

SpareBank 1 Østfold Akershus tilbyr et bredt spekter av produkter innen de fem forretningsområdene Finansiering, Betalingsformidling, Sparing, Forsikring og Eiendomsmedling. I alle forretningsområdene skal det tilbys et produktspekter som er konkurransedyktig i bredde, kvalitet og aktualitet. Virksomheten innen alle forretningsområdene skal være kjennetegnet ved god rådgivning og aktiv salgorientering. Salg og rådgivning skal skje basert på høy kompetanse, høy kvalitet og etiske normer i tråd med tradisjonene i sparebanknæringen

Markedsområde

SpareBank1 Østfold Akershus geografiske markedsområde omfatter Østfold og søndre del av Akershus. Konsernet har totalt 13 kontorer plassert i Halden, Sarpsborg, Fredrikstad (2stk), Askim, Råde, Rygge (2 stk) Moss, Våler, Son, Vestby sentrum og Drøbak. Samtlige kontorer tilbyr alle bankens produkter.

Ressursforvaltning

Innenfor de satsningsområder som er beskrevet i forretningsideen, skal ressursene anvendes på den måten som gir best avkastning på anvendt kapital, til beste for eierne av egenkapitalbevis, kundene, ansatte og distriktet.

Virksomheten

Virksomheten er preget av bankens forretningside om å være lokalbank. Banken bygger på styrken ved å ha nærhet til kundene samt raske, effektive beslutningsprosesser. God lokalkunnskap, høy faglig kompetanse og moderne digitale løsninger gjør virksomheten fleksibel og effektiv.

2. VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK

Finansielle nøkkeltall konsernet for 2013

- Resultat før skatt: 222,0 mill kr (187,6 mill kr)
- Resultat etter skatt: 171,6 mill kr (137,0 mill kr)
- Kjernekapitaldekning: 18,08 % (14,54 %)
- Egenkapitalavkastning: 10,91 % (9,42 %)
- Resultat pr egenkapitalbevis hiå: kr 17,01 (kr 13,58)
- Foreslått utbytte: kr 3,30 (kr 4,10) per egenkapitalbevis
- Utlånsvekst inkludert overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS: 7,40 % (4,80 %)
- Innskuddsvekst: 2,80 % (4,40 %)
- Innskuddsdekning: 76,8 % (75,89 %)

Likviditetsrisikoen til banken er redusert gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Banken har en fornuftig forfallsprofil, men vil ilt 2014 søke å øke gjennomsnittlig gjenværende løpetid på den eksterne gjelden.

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde, og innskuddsdekningen målt som innskudd i prosent av brutto utlån i konsernet viser en økning fra 75,89 % til 76,80 % ved utgangen av 2013. Fremdeles er usikkerhet i finansmarkedene åpenbar og medfører at banken også i 2014 vil sitte med en høy likviditetsreserve.

Et viktig instrument for langsiktig innlån er overførsel av lån til Sparbank1 Boligkreditt. Banken har per 31.12.2013 overført lån til en verdi av 6 671 mill kr til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Kredittrisiko anses å være det vesentligste risikoområdet i konsernets virksomhet, og er under kontinuerlig overvåking. Det er styrets policy at konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en moderat kredittrisiko profil. Overvåkingen av risikoen i porteføljen skjer bl.a. ved hjelp av bankens risiko-klassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde, på bakgrunn av objektive kriterier, klassifiseres etter misligholdssannsynlighet og tapsgrad gitt mislighold (sikkerhet). Scorekortene er utarbeidet av Kompetansesenter for Kredittmodeller (KFK) som er eid av SpareBank1 -alliansen. Den samme klassifisering danner grunnlag for støtte i den enkelte kredittbeslutning. I tillegg har banken i løpet av de siste par årene gjennomført en betydelig oppgradering av kredittpolicy og -rutiner, som gir detaljerte retningslinjer for hvordan kredittvirksomheten i banken skal utøves.

Konsernets risikoprofil vurderes som moderat til lav. Soliditeten er god og konsernet står godt rustet til å møte nye utfordringer samt å innfri bankens langsiktige mål og strategier.

SpareBank1-alliansen

SpareBank1- alliansen er et bank- og produktsamarbeid. Alliansen er samlet sett en av de største tilbyderne av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Bankene i SpareBank1-alliansen distribuerer SpareBank1 Gruppens produkter og samarbeider på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund.

SpareBank1-alliansen består av totalt 15 selvstendige banker samt SpareBank1 Gruppen AS med datterselskaper.

Et overordnet mål for SpareBank1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurransevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå. For å oppnå felles mål har bankene i alliansen etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen i alliansen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO.

3. KAPITALDEKNING

3.1 Kapitaldekningsregelverket

EU's direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor målet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for at det blir større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov.

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

3.1.1 Pilar 1- Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko, operasjonell risiko og markedsrisiko hvor minstekravet til kapitaldekning er fastsatt til 8 %. Kapitaldekningen fastsettes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlig kapital og risikovektede eiendeler.

$$\frac{\text{Kjernekapital + tilleggskapital}}{\text{Kredittrisiko + Markedsrisiko + Operasjonell risiko}} > 8$$

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor.:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standard metoden	Standard metoden	Basis metoden
Grunnleggende IRM-metode 1)	Interne målemetoder 1)	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode 1)		AMA-metoden 1)

SpareBank1 Østfold Akershus beregner kapitalkravet etter standard metoden for kredittrisiko og markedsrisiko. Operasjonell risiko beregnes etter basis metoden.

1) Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet

3.1.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 stiller krav til bankenes kapitalvurderingsprosess (ICAAP) hvis formål er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten. I tillegg skal bankene ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå.

Bankens prosess omfatter morbanken, datterselskaper og eierposter i tilknyttede selskaper/felleskontrollerte virksomheter. Prosessen gjennomføres årlig basert på en vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelse av kapitalbehovet.

Finanstilsynet skal overvåke og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med resultatene av prosessen.

3.1.3 Pilar 3 - Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig for de institusjonene som kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

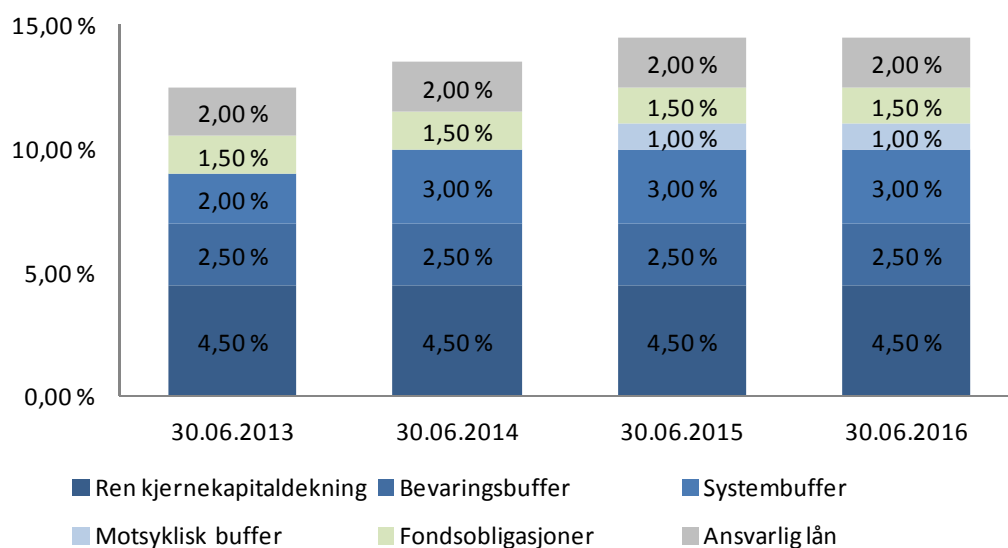
Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikostyringen er bygd opp og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder som benyttes i pilar 1.

3.2 Endringer i rammebetingelser

Introduksjon til nytt kapitaldekningsregler - Basel III

Baselkomiteen la 16. desember 2010 fram nye minstekrav til kapitaldekning og likviditet for banknæringen (Basel III). EU vil gjennomføre disse reguleringene i kapitaldekningsdirektivet CRD IV, og gjennom en forordning CRR. Regelverket vil tre i kraft fra januar 2014. Finansdepartementet vedtok i 2013 å innføre nye kapitalkrav noe tidligere enn gjennomføringsfristen i det internasjonale regelverket. Figuren under viser innfasingen av de ulike bufferne slik de er foreslått i vedtatt regelverk og høringsutkast.

Figur: Oppbygging av kapitalkravet ikke systemkritisk bank

Regulatorisk minimumskrav, bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk buffer vil gjelde for alle banker, mens bufferen for systemviktige banker vil gjelde for banker som defineres som nasjonalt systemviktige banker. Motsyklisk kapitalbuffer ble i desember 2013 vedtatt innført med 1 % fra 1. juli 2015. Nivået på denne bufferen skal ligge mellom 0 og 2,5 % i ren kjernekapital tilpasset konjunktursituasjonen.

Finansdepartementet vurderer kvartalsmessig nivået etter anbefaling fra Norges Bank. Krav til ren kjernekapital (CET1) vil for en ikke systemkritisk bank være på 10 % ved utgangen av 2014.

Ved utgangen av 2016 vil kravet til CET1 ligge på 11 % for en ikke systemkritisk bank under forutsetning av at motsyklisk buffer ligger på nivå besluttet i 2013 på 1 %. SpareBank 1 Østfold Akershus er i ikke definert som systemkritisk i høringsutkastet.

Andre nye krav til kapital og likviditet som følge av Basel III er:

- Videreføring av gulv 80% av basel I for IRB banker
- Krav til høyere nivå på risikovekter knyttet til boliglån.
- Nye krav til hybridkapital og ansvarlige lån
- Nye fradragregler i kjerne- og ansvarlig kapital
- Endring i kapitalmessige konsolideringsregler for SpareBank 1 Gruppen*
- Krav til uvektet egenkapitalandel (leverage ratio)
- Kvantitative likviditetskrav - Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net Stable Funding ratio (NSFR).
- Innføring av høyere kapitalkrav på derivatposisjoner (CVA-tillegg)
- Innføring av EUS kriseløsningsdirektiv (Bail in)

*I gjeldende regelverk kommer bokført verdi av selskapene til fradrag med henholdsvis 50 % i den rene kjernekapitalen og 50 % i tilleggskapitalen. I forslaget til nytt regelverk skal bokført verdi av selskapene utover 10 % av den rene kjernekapitalen i SpareBank 1 Østfold Akershus komme til fradrag i den rene kjernekapitalen.

3.3 Soliditetsmål

Sparebank 1 Østfold Akershus overordnede strategiske mål settes ut fra at de skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Dette innebærer et prinsipp om at soliditet er overordnet alle andre økonomiske mål, herunder krav til lønnsomhet og egenkapitalavkastning.

Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern målsetning basert på en samlet vurdering av underliggende risiko (ICAAP-prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået skal det tas hensyn til:

- Ambisjonsnivået i det strategiske målbildet
- Forretningsmessige rammebetingelser
- Myndighetskrav i forhold til kapitaldekning
- Risikotoleranse

Det fastsatte kapitalnivået skal sikre at SpareBank 1 Østfold Akershus har en tilstrekkelig kapital på konsernnivå til å oppfylle offentlig pålagte myndighetskrav i forhold til kapitaldekning, og interne mål til kapital i forhold til underliggende risiko i virksomheten (ICAAP)

Gjennom 2013 har myndighetene i Norge kommet med nye forslag til regelverk rundt kapitaldekning. Det varsles innstramninger både i nivå på kapitalen, kvaliteten på kapitalen samt strengere krav til fradragposter i regulatorisk kapital. I det foreslåtte regelverket er kravene til en systemkritisk bank strengere enn en ikke systemkritisk bank. SpareBank 1 Østfold Akershus er definert som en ikke systemkritisk bank og benytter standardmetoden i sin kapitaldekningsberegning. Det innebærer at konsernet må tilpasse seg følgende regulatoriske minimumsnivå på kapitaldekning gitt at motsyklisk buffer blir 2,5 %

- Ren kjernekapitaldekning: 12,5 %
- Kjernekapitaldekning: 14,0 %
- Kapitaldekning: 16,0 %

Finanstilsynet har valgt å skille mellom banker som er systemkritiske og banker som ikke er systemkritiske i fastsettelsen av minstekrav til regulatorisk kapital. Kapitalkravene for systemkritiske banker er satt høyere enn for ikke systemkritiske banker. De systemkritiske bankene er alle IRB-godkjente banker og benytter internmodeller i sine regulatoriske kapitaldekningsberegninger hvilket for de fleste innebærer et lavere beregningsgrunnlag enn for standardbankene. Dette selv om det såkalte IRB-gulvet videreføres.

SpareBank 1 Østfold Akershus har valgt å følge Finanstilsynets definisjon ved fastsettelse av egne krav til kapitaldekning for en ikke systemkritisk bank.

Med bakgrunn i dette har styret vedtatt at konsernet ved utgangen av 2016 skal ha følgende nedre grenser:

- Ren kjernekapitaldekning på 12,5 %
- Kjernekapitaldekning på 14,0 %
- Kapitaldekning på 16,0 %.

Motsyklisk buffer ble i første omgang satt til 1 %. Markedet og analysemiljøene i Norge forventer ikke en full innføring av motsyklisk buffer på 2,5 % nå. Dersom motsyklisk buffer forblir lavere innebærer dette at konsernets nedre grenser ligger noe over de regulatoriske minstekravene til Finanstilsynet.

I beredskapsplanen for kapitaldekning er det lagt til grunn en buffer på alle nivå på 1 prosentpoeng. Det innebærer eksempelvis at dersom ren kjernekapital er under 13,5 % ved utgangen av 2016 vil første nivå i beredskapsplanen iverksettes.

3.4 Beregningsmetode for kapitaldekning

SpareBank 1 Østfold Akershus benytter standardmetoden ved beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Metoden baserer seg i stor grad på gitte standarder i vurderingen av kredittrisiko. For markedsrisiko og operasjonell risiko benytter banken henholdsvis standardmetoden og basismetoden for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital.

3.5 Konsolidering

3.5.1 Datterselskap

SpareBank 1 Østfold Akershus har to heleide datterselskap, Nekor Gårdselskap AS og EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus.

3.5.2 Felleskontrollert virksomhet

SpareBank 1 Østfold Akershus har gjennom eierandeler i de felleskontrollerte virksomhetene Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS og Samarbeidende Sparebanker AS innflytelse i følgende selskaper:

SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Østfold Akershus inngår i SpareBank 1 Alliansen gjennom sin eierandel på 15,6 % i Samarbeidende Sparebanker AS ("SamSpar") som igjen eier 19,5 % av SpareBank 1 Gruppen AS.

BNBank ASA

SpareBank 1-bankene gikk sammen og kjøpte Glitnir Bank ASA i oktober 2008. I januar 2009 ble navnet endret til BN Bank ASA. SpareBank 1 Østfold Akershus er medeier i BNBank ASA gjennom sin eierandel i Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS på 12,6 %. Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS eier 20,0 % av BN Bank ASA.

SpareBank 1 Markets AS

SpareBank 1 Østfold Akershus er medeier i SpareBank 1 Markets AS gjennom sin eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS på 15,6 %. Samarbeidende Sparebanker AS eier 23,9 % av SpareBank 1 Markets AS.

Det holdes kapitaldekningsreserve for investering i samtlige felleskontrollerte selskaper. Ref. også pkt 7.2.

Tabellen nedenfor viser forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Konsoliderte selskaper	Type	Forretningskontor	Eierandel/ stemmeandel	Konsolideringsmetode	
				Regnskapsformål	Kapitaldekningsformål
Sparebank 1 Østfold Akershus	Morbank	Moss		Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus AS	Datter	Rygge	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Nekor Gårdselskap AS	Datter	Moss	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Virksomhet holdt for salg					
Fasett Eiendom AS	Datter	Moss	100 %	Enlinjes konsolid.	
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper					
Selskaper som er fratrukket i ansvarlig kapital i form av kapitaldekningsreserve:					
Samarbeidende Sparebanker AS (Eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS)	FKV	Oslo	15,59 %	EK-metode	Ikke konsolid.
Samarbeidende SB Bankinvest 1 AS (Eierandel i BN Bank AS)	FKV	Oslo	12,62 %	EK-metode	Ikke konsolid.

4. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS

4.1 Formål

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske målbilde, samt sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

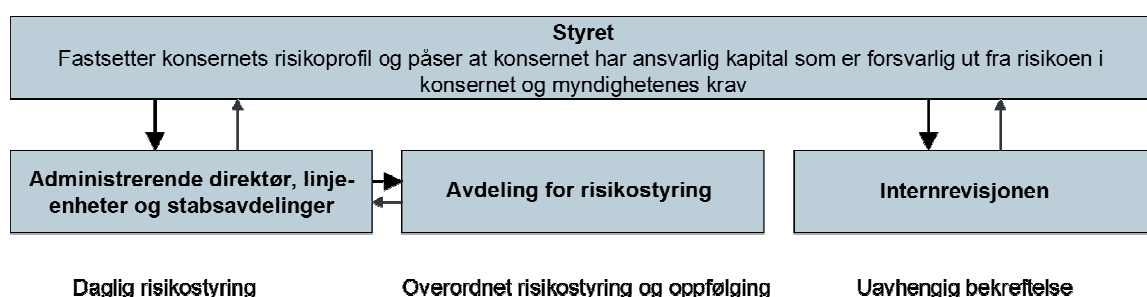
- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og kvalitet
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en effektiv kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategier.
- Å unngå at uventede hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Konsernet skal ha moderat til lav risikoprofil, og har som målsetting å opprettholde god soliditet.

4.2 Kontroll- og styringsstruktur – roller og ansvar

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/ -stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. Sparebank1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Konsernet legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvaret for risikostyringen er derfor delt mellom ulike grupper i henhold til figuren under.

➔ Instruks, rammer og fullmakter ➔ Formell rapportering

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut i fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til fokus på sentrale oppgaver.

Styret har opprettet et eget revisjonsutvalg og et godtgjørelsesutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende organ for styret i saker som vedrører finansiell informasjon og bankens risikostyring og internkontroll. Utvalget består av 3 medlemmer utgått av styret.

Godtgjørelsesutvalget skal være et forberedende organ for styret i saker som gjelder utforming og praktisering av retningslinjer og rammer for konsernets godtgjørelsespolitikk. Med godtgjørelse menes "lønn og annen godtgjørelse" som angitt i allmennaksjeloven § 6-16 a.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at dette utføres i samsvar med risikostyringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruksjoner.

Avdeling for risikostyring og compliance er organisert uavhengig av øvrig organisasjon. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er konsernets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

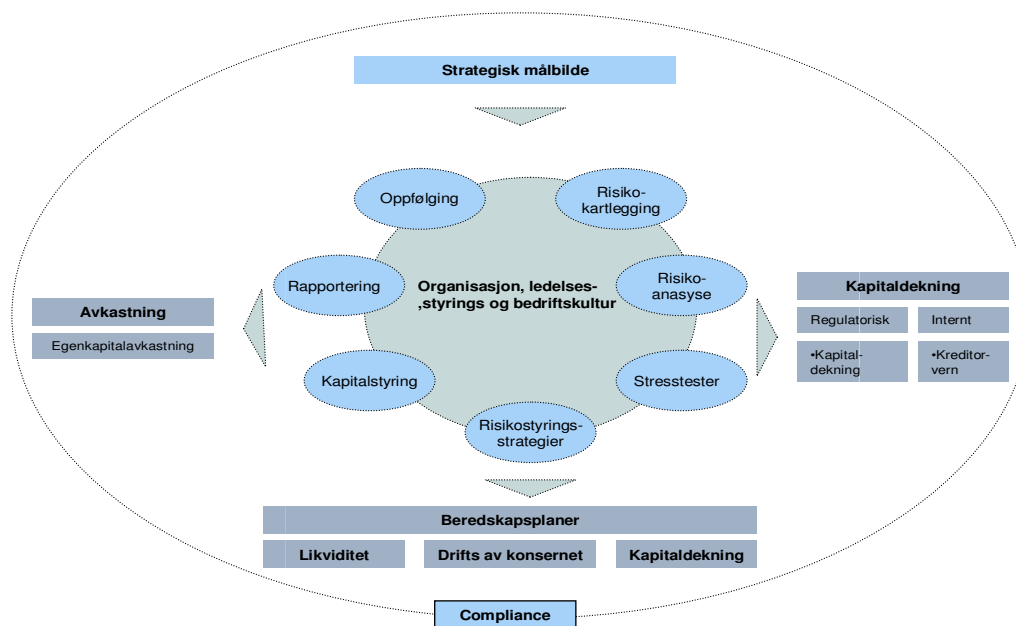
4.3 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer den måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene kan oppsummeres som figuren nedenfor. Det er gitt en nærmere beskrivelse av de enkelte elementene nedenfor.

Rammeverk for risiko- og kapitalstyring

Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. SpareBank 1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Strategisk målbilde: Det gjennomføres årlig revisjon av konsernstrategi og underliggende forretningsstrategier. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Risikoidentifikasjon: Prosessen for risikoidentifikasjon skal være fremoverskuende og skal dekke alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og budsjettprosess.

Risikoanalyse: Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal i den utstrekning det er mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Primært vil dette gjelde kredittisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av de etablerte kontroll- og styringstiltakene.

Stresstester og scenarioanalyser: Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, likviditets- og markedsrisiko. Disse skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier: Gjennom risikostrategiene skal styret definere ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring: SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målbylde og vedtatte forretningsstrategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil.
- Konkurransedyktig avkastning.
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene.
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbylde skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivingene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i fremskrivingene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset SpareBank 1 Østfold Akershus nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbylde.

Konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategisk målsetting om at ren kjernekapitaldekning skal være over 12,5 %, med i tillegg en beredskapsbuffer på 1 %. Kjernekapitalen skal være over 14 % og kapitaldekningen over 16 %. De vedtatt nedre grenser skal sikre en tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

Rapportering, oppfølging og overvåkning: Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang til tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen, hhv. kvartalsvis og månedlig.

Beredskapsplaner: Bankens kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditet og drift. SpareBank 1 Østfold Akershus skal derfor ha beredskapsplaner på nevnte områder.

Compliance (etterlevelse): Det skal finnes prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover/ forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

5. INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE

5.1 Sentrale risikogrupper

SpareBank1 Østfold Akershus eksponeres for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikogrupperne er:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser knyttet til utlån, kreditter, garantier og lignende.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedskurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Forretningsrisiko: Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadfærd.

Eierrisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Omdømmerisiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

Forventet tap: Beskriver det beløp man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode.

Risikojustert kapital: Beskriver hvor mye kapital konsernet innenfor et gitt konfidensnivå mener å trenge for å dekke den faktiske risiko konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap.

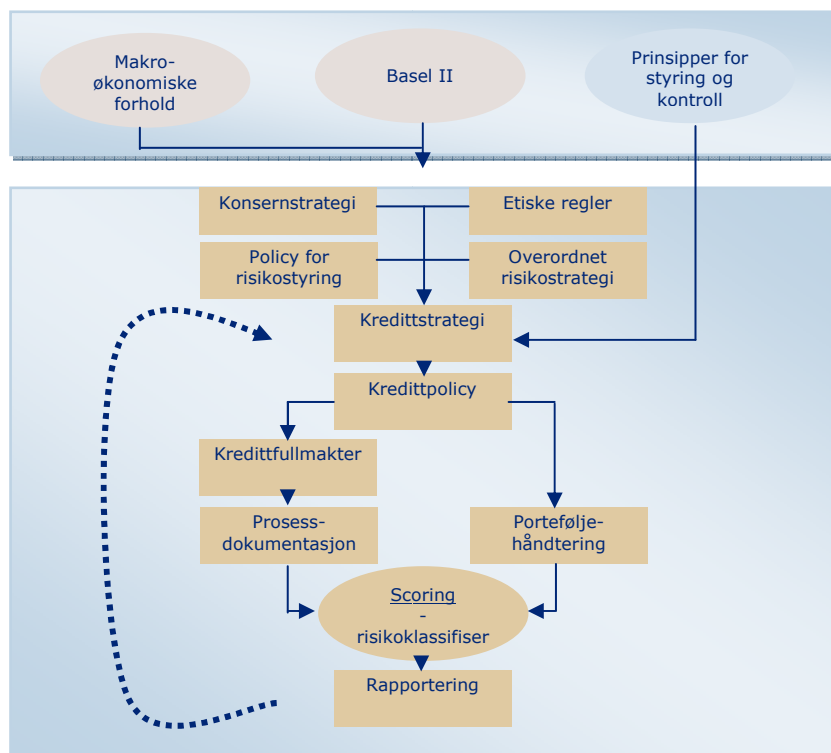
5.2 Kreditrisiko

5.2.1 Styring og kontroll

Styring av kredittrisiko i SpareBank1 Østfold Akershus skal gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i:

- Kapitalkravsforskriften
- Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn

Figuren nedenfor viser hva som ligger til grunn for styring og kontroll av kredittrisikoen.

Konsernstrategi

Konsernstrategien beskriver markedsmessige mål for finansieringsområdet og definerer bankens markedsområde. Strategidokumentet utgjør et viktig utgangspunkt for øvrige styringsdokumenter på området.

Etiske retningslinjer

De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Overordnet risikostrategi

Overordnet risikostrategi er styrets instrument for fastsettelse og styring av konsernets risikoprofil. Risikoprofilene er definert med en tidshorisont på 1 år og med et konfidensintervall på 99,9 % som utgangspunkt. Beregningene bygger videre på de risikomodeller og modellforutsetninger som ligger til grunn for beregning av konsernets risikokapital (ICAAP).

Policy for risikostyring

"Strategi og policy for risiko- og kapitalstyring" er konsernets interne rammeverk for effektiv styring og kontroll. Dokumentet gir føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en effektiv og hensiktsmessig risikostyringsprosess. Videre skal dokumentet sørge for at rammeverket tilfredsstillende eksterne krav og forventninger til god risikostyring. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittstrategi

Kredittstrategien angir overordnede prinsipper for kredittgivning. Gjennom fastsettelse av volum og risikobaserte måltall knyttet til portefølje, delportefølje og enkeltkunde defineres ønsket risikoprofil. Dette danner grunnlaget for rapportering og oppfølging av den løpende risikoeksponeringen. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittpolicy

Kredittpolicyen beskriver ansvars- og rollefordeling, og fastsetter mer detaljerte kriterier for kredittvirksomheten. Policyen beskriver hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. Hensikten er å sikre at banken opptrer ensartet og i tråd med eksterne rammebetingelser (lover og regler) og internt fastsatt risikonivå. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Bevilgningsreglement/kredittfullmakter

Styret delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør. Kredittfullmaktene er personlige og skal gjenspeile den enkeltes kompetanse. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Bevilgningsreglementet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Prosessdokumentasjon / kredittrutiner

Dokumentene regulerer ulike forhold knyttet til den løpende kredittgivning og engasjementsoppfølging, herunder rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer, vurdering av nedskrivningsbehov m.v. Dokumentene utarbeides av Kredittsjef og leder for mislighold/spesialengasjement i samråd med forretningsdivisjonene, og vedtas av hhv styret og Adm.dir. Dokumentene revideres løpende.

Risikoprising

SpareBank1 Østfold Akershus etterstreber riktig prising av kreditt risiko og har etablert prismodeller basert på risikoklassifiseringssystemet.

Validering

Det gjennomføres validering av kreditt risikomodellene årlig. Valideringsprosessen har til hensikt å etterprøve kreditt risikomodellene og måle modellenes estimater opp i mot faktisk utfall i ettertid. I dette ligger validering av misligholdssannsynligheter (PD), eksponering gitt mislighold (EAD), tapsgrad gitt mislighold (LGD) og forventet tap (EL).

Stresstesting

Det gjennomføres periodiske stresstester av kredittporteføljen hvor effekten av stresstestene på forventet tap og risikojustert kapital analyseres og vurderes.

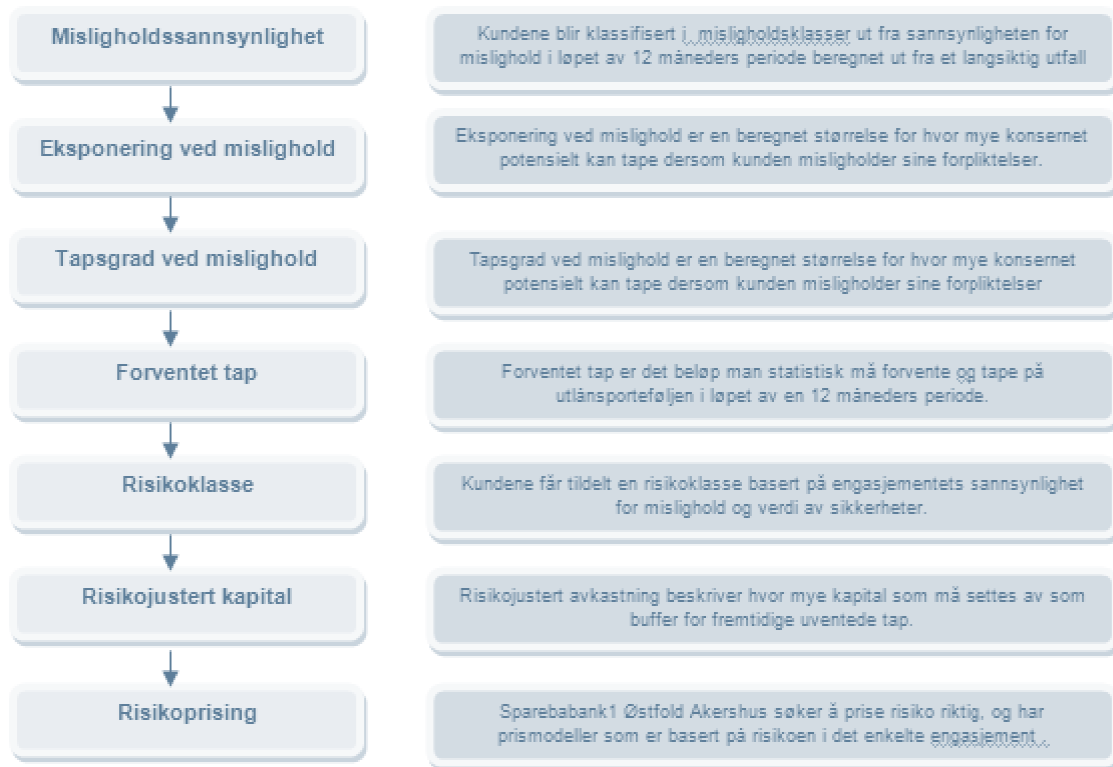
Oppfølging av kreditt risiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innefor kredittområdet følges opp ved hjelp av et porteføljestyringssystem som inneholder informasjon som gir muligheter for hensiktsmessig oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen. Det vektlegges å følge opp risikofordelt portefølje og utviklingen i denne basert på bevegelse mellom risikoklasser (migrering), forventet tap, risikojustert kapital og risikojustert avkastning. Avdelingen Risikostyring/Compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret og bankens ledergruppe. I tillegg utarbeider avdelingen en månedlig risikorapport til ledere av forretningsområder og rådgivere på utvalgte risikoparametre.

Kreditt risikomodeller og risikoklassifiseringssystem

SpareBank1 Østfold Akershus benytter sammen med de øvrige bankene i SpareBank1- alliansen, felles modeller for beregning av kreditt risiko på porteføljnivå og innvilgelsesprosessen. Modellene er basert på statistiske beregninger, og er under løpende validering og videreutvikling. SpareBank 1 Østfold Akershus benytter modellene i intern rapportering. De bankene i alliansen som har IRB godkjenning fra Finanstilsynet benytter modellene i kapitaldekningsberegningen.

Modellene baserer seg i hovedsak på følgende komponenter

Misligholdssannsynlighet – PD (Probability of Default): Engasjementet blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynlighet for mislighold beregnes ut i fra et langsiktig snitt som skal representere misligholdssannsynligheten gjennom en konjunktursyklus. Sannsynlighet for mislighold beregnes blant annet på bakgrunn av historiske dataserier. Det benyttes ni misligholdsklasser(A-I) for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes to klasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement. Et engasjement anses som misligholdt dersom:

- Et krav er mislighold i mer enn 90 dager og beløpet er over kr. 1.000.-, eller
- Når banken holder det for usannsynlig at kunden vil overholde sine betalingsforpliktelser.

Forventet eksponering ved mislighold- EAD (Exposure at Default): EAD er en beregnet størrelse som angir forventet eksponering mot en kunde på misligholdstidspunktet. Beregningen tar utgangspunkt i kundens samlede eksponering, inkludert trukne rammer og garantier og en andel av ubenyttet innvilget kredittramme.

Tapsgrad ved mislighold –LGD (Loss Given Default): LGD er en beregnet størrelse som angir det forventede tapet som kan oppstå dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Det benyttes syv klasser for klassifisering av engasjementer etter sikkerhetsdekning

Sikkerhetsklasse	Sikkerhetsverdi (realisasjonsverdi)
1	over 120 %
2	over 100 %
3	over 80 %
4	over 60 %
5	over 40 %
6	over 20 %
7	over 20 %

5.2.2 Porteføljeinformasjon

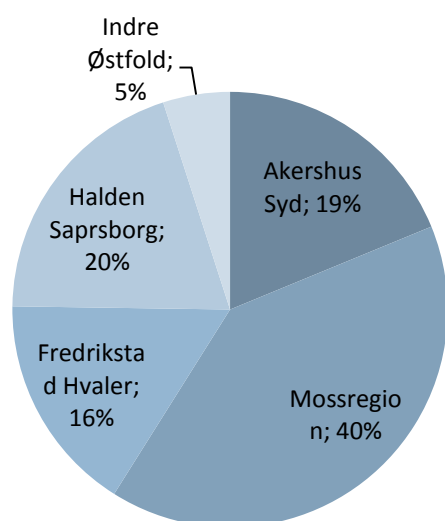
5.2.2.1 Generell informasjon

Informasjon om bankens kredittrisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittrisiko.

Totalt engasjement utlån fordelt på bransjer

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - tot. eng. (i hele tusen kr)	Konsern	
2012	2013		2013	2012
173 982	219 385	Offentlig sektor	219 385	173 982
42 613	132 719	Finansiering og forsikringsvirksomhet	132 719	42 613
379 302	387 087	Primærnæringen	387 087	379 302
87 091	106 875	Industri	106 875	87 091
695 869	692 442	Bygg- og anleggsvirksomhet	692 442	695 869
298 338	259 188	Varehandel	259 188	298 338
39 507	37 140	Hotell og restaurantdrift	37 140	39 507
87 846	84 339	Transport	84 339	87 846
2 451 668	2 626 565	Omsetning/drift eiendommer	2 502 672	2 315 733
224 439	222 192	Forretningsmessig tjenesteyting	222 192	224 439
154 281	172 007	Sosial og privat tjenesteyting	172 007	154 281
4 634 936	4 939 939	Sum næring	4 816 046	4 499 001
10 336 378	10 284 129	Lønnstakere o.l.	10 284 129	10 336 378
14 971 314	15 224 067	Sum	15 100 175	14 835 379

Utlånsvolum inkl boligkreditt fordelt på geografiske områder

Totalt engasjement fordelt etter risikoklasser

Morbank		Totale engasjement - fordeling på risikogruppe		Konsern	
2012	2013	(i hele tusen kr)		2013	2012
10 676 821	9 147 120	Laveste risiko		9 023 227	10 540 886
3 212 000	5 036 962	Lav risiko		5 036 962	3 212 000
458 135	468 808	Middels risiko		468 808	458 135
123 542	30 791	Høy risiko		30 791	123 542
148 555	245 566	Høyeste risiko		245 566	148 555
352 259	294 821	Misligholdte og nedskrevne		294 821	352 259
14 971 314	15 224 067	Sum		15 100 175	14 835 379

Gjenstående løpetid pr. 31.12.2013

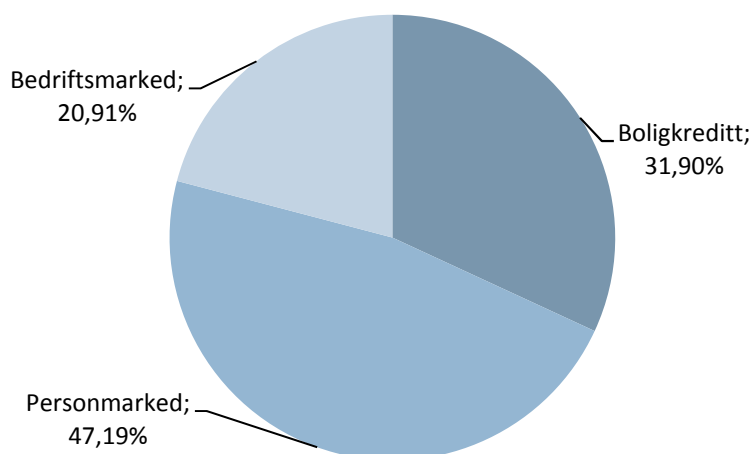
Konsern

Per 31. desember 2013

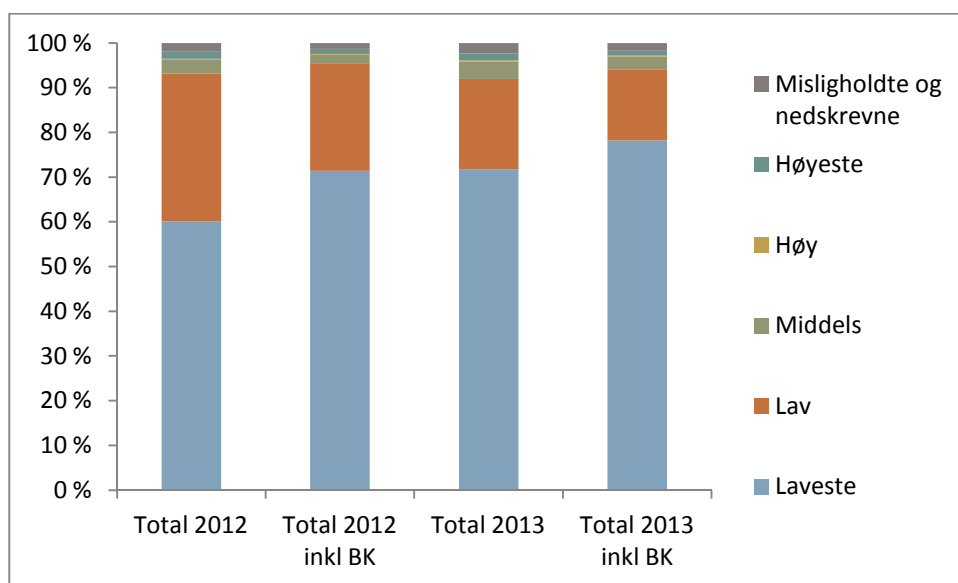
(i hele tusen kr)

	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	251 325	0	0	0	0	0	251 325
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	851 691	0	0	0	0	0	851 691
Brutto utlån til og fordringer på kunder	1 504 540	10 811	317 255	555 216	11 897 904	0	14 285 726
- Individuelle nedskrivninger	- 61 296	0	0	0	0	0	- 61 296
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 27 927	0	0	0	0	0	- 27 927
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 415 317	10 811	317 255	555 216	11 897 904	0	14 196 503

Fordeling total utlånsportefølje

Total portefølje fordelt på risikogrupper med og uten portefølje overført til SpareBank1 Boligkreditt

5.2.2.2 Nedskrivninger og Tap på utlån og garantier

Individuell nedskrivning

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive bevis utløser et verdifall for konsernet. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av en neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for førstegangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Det å estimere kontantstrømmer er komplisert da hendelser frem i tid i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering og forsiktighet i verdiestimering som grunnlag for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas oppdatering av kontantstrømmen minimum en gang i året.

Gruppenedskrivning

Gruppenedskrivning omfatter konsernets vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inkluderes også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak av de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Konsernets modell for beregning av gruppevis nedskrivning baserer seg på endringer i forventet tap som følge av utlånsporteføljens migrasjon.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Forventet tap neste 12 måneder

Morbank		Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogrupper (i hele tusen kr)	Konsern	
2012	2013		2013	2012
313	397	Laveste risiko	397	313
346	390	Lav risiko	390	346
2 526	3 099	Middels risiko	3 099	2 526
2 220	1 918	Høy risiko	1 918	2 220
12 338	14 437	Høyeste risiko	14 437	12 338
5 153	7 686	Misligholdte og nedskrevne	7 686	5 153
22 897	27 927	Sum	27 927	22 897

Tabellen viser forventet gjennomsnittlig netto tap for banken. Dette er det beløpet morbanken og konsernet forventer å tape de neste 12 måneder. Verdiene er beregnet med bakgrunn i historiske data. I en oppgangskonjunktur vil faktiske årlige tap være lavere enn det gjennomsnittlige forventede tap. I en nedgangskonjunktur vil de faktiske tapene kunne bli høyere.

Generelt

Banken foretar oppfølging av bedriftsmarkedsporføljen for identifisering av kredittrisiko og vurderer i den sammenheng hvorvidt individuell nedskrivning må foretas. Vesentlige og spesielt utsatte engasjement gjennomgås kvartalsvis. Alle spesielt vurdert og identifiserte problemengasjementer innenfor bedriftsmarkedet er gjenstand for særskilt og intensivt tiltaksorientering og oppfølging.

Hele kredittporteføljen er gjenstand for vurdering av mislighold eldre enn 48 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso med tilhørende vurdering av grunnlaget for individuell nedskrivning.

Utlån og andre engasjementer hvor betalingsbetingelsene misligholdes klassifiseres som misligholdte med mindre forholdet ansees å være av forbigående art. Klassifiseringen av misligholdet inntreer senest 90 dager etter at misligholdet er konstatert. Garantier er misligholdt når garantikreditor har gjort ansvar gjeldende overfor konsernet.

I tabell 6 fremkommer endringer i nedskrivninger på utlån og garantier i konsernets balanse samt nedskrivninger fordelt på kundegruppe. Tabell 7 viser tilsvarende for gruppevise nedskrivninger. Samlet utgjør nedskrivningene (tabell 6 og 7) per 31.12.2013 89 millioner kroner.

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement for konsern

Individuelle nedskrivninger	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 1. januar	14 686	60 499	75 184
Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	- 3 200	- 36 642	- 39 841
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	- 2 785	- 11 624	- 14 410
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	3 250	14 729	17 979
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	741	21 603	22 344
+/- Amortiseringseffekter		39	39
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 31. desember	12 692	48 604	61 296

Gruppenedskrivninger

Gruppenedskrivninger	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 1. januar	7 607	15 290	22 897
+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier, m.v.	3 847	1 183	5 030
Gruppenedskrivning for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 31. desember	10 257	13 110	27 927

Tab 9: Individuelle nedskrivninger

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - individuelle nedskrivninger (i hele tusen kr)	Konsern	
2012	2013		2013	2012
0	0	Offentlig sektor	0	0
0	0	Finansiering og forsikringsvirksomhet	0	0
0	3 536	Primærnæringen	3 536	0
4 138	2 631	Industri	2 631	4 138
1 996	0	Bygg- og anleggsvirksomhet	0	1 996
2 157	1 943	Varehandel	1 943	2 157
0	0	Hotell og restaurantdrift	0	0
2 410	2 396	Transport	2 396	2 410
44 800	32 227	Omsetning/drift eiendommer	32 227	44 800
3 510	2 685	Forretningsmessig tjenesteyting	2 685	3 510
6 782	6 853	Sosial og privat tjenesteyting	6 853	6 782
65 792	52 270	Sum næring	52 270	65 792
9 569	8 986	Lønnstakere o.l.	8 986	9 569
- 177	40	Amortifiseringseffekter	40	- 177
75 184	61 295	Sum	61 295	75 184

Nedskrivninger, mislighold og resultatført tap etter kundegruppe

Tap fordelt etter sektor

Tap fordelt på sektor og næring	2013		
	PM	BM	Totalt
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst		3 500	3 500
Industri og bergverk		- 1 498	- 1 498
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning		568	568
Varehandel, hotell- og restaurantdrift		6 596	6 596
Transport og annen tjenesteytende virksomhet		3 400	3 400
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting		19 739	19 739
Personmarked	6 712		6 712
Gruppenedskrivning næring		1 183	1 183
Gruppenedskrivning person	3 847		3 847
Øvrig (amortiseringseffekter)		4 998	4 998
Tap på utlån til kunder	10 559	38 486	49 043

5.3 Motpartsrisiko for derivater

Derivater benyttes utelukkende i tilknytning til balanseprodukter. Markedsrisiko på derivatene blir håndtert og overvåket som en integrert del av porteføljestyringen. Derivater handles med flere motparter, og med de fleste motparter gjøres det også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel med derivater inngår som en del av den totale kredittrisiko i konsernet. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater pr. 31.12.13

Morbank og Konsern	(i hele tusen kroner)			(i hele tusen kroner)		
	2013			2012		
Til virkelig verdi over resultatet	Kontraktsum	Virkelig verdi		Kontraktsum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer	27 183	520		4 153	168	
Valutaterminer	27 060		643	4 165		156
Sum valutainstrumenter		520	643		168	156
Renteinstrumenter						
Renteswapper fastrente utlån	34 650	2 977		36 450	3 755	
Renteswapper fastrente utlån	733 150		11 282	585 950		15 240
Renteswapper fastrente obl. lån	300 000	342		772 000	11 201	
Valutarenteswap obligasjoner	34 389	3 734	7 462	65 589	9 526	4 562
Påløpte renter renteswapper		17 136	792		24 676	661
Sum renteinstrumenter		24 189	19 536		49 158	20 462
Renteinstrumenter sikring						
Renteswapper, nettoeffekt	280 000	12 075	4 986	410 000	17 480	3 207
Sum renteinstrumenter sikring		12 075	4 986		17 480	3 207
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum valutainstrumenter		520	643		168	156
Sum renteinstrumenter		36 263	24 522		66 638	23 669
Sum valuta- og renteinstrumenter		36 783	25 165		66 806	23 825

Konsernet har gjennomført en verdisikring av fastrenteinnlån med en balanseverdi på kr. 280 mill.

Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom løpetid og fastrenten i sikringsobjektet og sikringsforretningen. Kr. 130 mill av konsernets sikringsbøkførte gjeld har forfalt i 2013.

Banken utarbeider kvartalsvis dokumentasjon på at sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sikringseffektivt.

Totalt er 4 lån sikringsbokført pr. 31.12.13 av lånene er fullt ut sikringseffektive mens ett lån pålydende 50 mill er sikringsineffektivt med 0,12 kurspunkter, noe som utgjør 0,6 mill kr. Dette bekrefter at sikringsbokføringene er effektive.

Løpetiden og rentesatsen på fastrenteinnlånet og fastrentebenet i sikringsinstrumentet er identisk og det forventes derfor at sikringen vil være effektiv også i fremtiden.

5.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften, som innlån (funding) og rente- og valutahandel.

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle instrumenter.

Gevinst eller tap på finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, innregnes direkte i egenkapitalen og spesifiseres i oppstilling over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer. Se for øvrig note 27 og 28 i årsregnskapet for 2013 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

5.4.1 Styring og kontroll

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom markedsrisikostategien hvor rammer for eksponering i rentebærende instrumenter, aksjer og valuta fremgår. Markedsrisikostategien revideres årlig.

Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisiko kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når rentekurven parallellforskyver seg.

Administrativ renterisiko oppstår på grunn av den tid det tar før renteendring inntreffer i markedet til konsernet har justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum 6 uker varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og 2 uker ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring.

Spreadrisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets risikoprofil, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling. Styring av renterisikoen skal ta hensyn til alle elementer av renterisikoen.

Aksjerisiko

Aksjerisiko måles i forhold til eksponering i aksjer, andeler, egenkapitalbevis eller aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i eventuell vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i

tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter om tillatt total eksponering i alle typer aksjeposter enten dette er omløpsaksjer, anleggsaksjer eller aksjer i selskap som vurderes som strategiske posisjoner for banken. SpareBank1 Østfold Akershus har pr. 31.12.12 ikke handelsportefølje eller rammer for kjøp av ordinære aksjer, kun en liten ramme for å kunne delta i egenkapitalemisjoner i alliansen.

Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. Valutavirksomheten er i all hovedsak knyttet til kundehandler. Dette innebærer at det skal holdes begrensede valutaposisjoner. Valutaposisjoner påført banken gjennom kundehandler avlastes ved at banken sikrer sine egne posisjoner.

Derivater

Banken inngår derivatavtaler i praksis utelukkende i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn. Avtaler inngår kun med kredittgodkjente motparter. Banken har ingen tradingportefølje av derivater. Derivatene består i all hovedsak av renteswapper, valutaswapper eller rente- og valutaswapper knyttet til sikring av låneopptak i annen valuta.

Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av porteføljens markedsrisiko.

5.4.2 Rammer, overvåkning og rapportering

Markedsrisikoen styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret, samt løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minimum årlig.

Det foretas kvartalsvis risikorapportering på rammer til styret og realiteten i eventuelle brudd vurderes og kontrolleres av uavhengig part.

SpareBank 1 Østfold Akershus benytter en modifisert Solvensy II stressmodell som en referanse for å beregne risikojustert kapital for markedsrisiko i obligasjonsporteføljen.

Modellen er en statistisk modell som stresser via renten. Hvert enkelt papir tillegges en risikoklasse og spreadendring basert på rating. Den relative spreadendringen i forhold til spot-nivå multipliseres med durasjonen for å få verdiendringer.

5.4.3 Porteføljefinformasjon

Det beregnes ikke markedsrisiko etter Pilar I. Egenkapitalposisjoner i handelsporteføljen (primært langsiktige investeringer) er regnskapsmessig klassifisert som finansielle eiendeler og ført til virkelig verdi over resultatet. Posisjoner utenfor handelsporteføljen er klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS resultatføres over utvidet resultat.

Spesifikasjon av aksjer og andeler

Morbank		(i hele tusen kroner)	Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Til virkelig verdi over resultat		
0	0	- Børsnoterte	0	0
0	0	- Unoterte	0	0
		Tilgjengelig for salg		
9 282	10 638	- Børsnoterte	10 638	9 282
326 784	435 021	- Unoterte	435 021	326 784
336 066	387 219	Sum aksjer og andeler	387 219	336 066
				0
9 282	10 638	Herav børsnoterte selskaper	10 638	9 282
326 784	435 021	Herav unoterte selskaper	435 021	326 784

5.5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- Mennesker:
Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer:

Svikt i IKT og andre systemer

- Eksterne årsaker:
Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

5.5.1 Styring og kontroll

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. I kvalitetsmodellen inngår en rekke ulike elementer:

Identifisering av risiko

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av de vesentlige forretningsområdene/prosessene i konsernet. Resultatet av disse viser at konsernet har tilfredsstillende styring og kontroll på den operasjonelle risikoen. Risikovurderingen av forretningsområdene/prosessene gir god informasjon og oversikt over eventuelle forbedringsområder, tiltak iverksettes fortløpende innenfor de områdene der forbedringsområder identifiseres.

Avdeling Risikostyring/Compliance har ansvaret for løpende uavhengige overvåking av operasjonell risiko. Konsernet har etablert en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser registreres og forbedringstiltak vurderes og igangsettes der dette finnes hensiktsmessig. Generelt foretas i tillegg løpende gjennomgang av anbefalinger fra Intern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

Årlig lederbekreftelse

Det gjennomføres en årlig lederbekreftelse hvor det rapporteres oppover i organisasjonen om kvaliteten i internkontrollen innefor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder. Bekreftelsen er inndelt i fire områder; a)strategi, policy og rutiner, b)lover og forskrifter, c)kompetanse, d)organisasjon.

5.5.2 Minimumskrav til ansvarlig kapital

Konsernet benytter basismetoden ved beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko. Minimumskravet til ansvarlig kapital for operasjonell risiko fremkommer da som 15 % av gjennomsnittlig inntekt de foregående 3 år.

5.6 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og /eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Risikokategorien handler ikke primært om å ha tilstrekkelig egenkapital til å tåle tap, men mer om å ha tilstrekkelig med likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall.

5.6.1 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategien. Denne setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelsen på likviditetsreserven og lengden på den tidsperioden konsernet skal være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet.

Likviditetsstrategien vedtas av styret og revideres ved behov, minimum årlig. I tilknytning til likviditetsstrategien er det etablert beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder. Det benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor).

5.6.2 Porteføljefinformasjon

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider

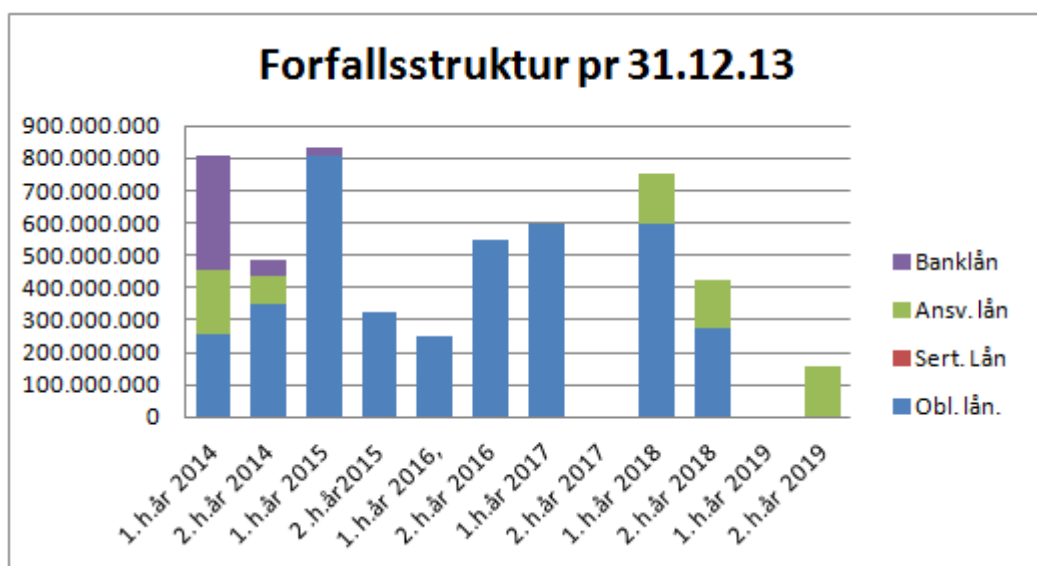
Konsernet har en robust finansiering og en likviditetssituasjon som gjør at banken kan opprettholde ordinær drift i 18 måneder uten å refinansiere banken låneforfall

Konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved utgangen av året på 4 044 mill kr. (3 780 mill kr) Konsernet har i tillegg ansvarlig lån på til sammen 402,6 mill kr (253,2 mill kr) og fondsobligasjoner på til sammen 348,5 mill kr (196,6 mill kr).

De nye innlånene hadde ved avtaleinngåelse løpetid på 3-5 år og den gjennomsnittlige vektete løpetiden på innlånporteføljen er nå på 2,42 år.

Ved utgangen av 2013 er kr 6 671,4 mill kr (5 443,0 mill kr) overført til Sparebank 1 Boligkreditt AS. Dette tilsvarer 31,8 % av bankens totale brutto utlån.

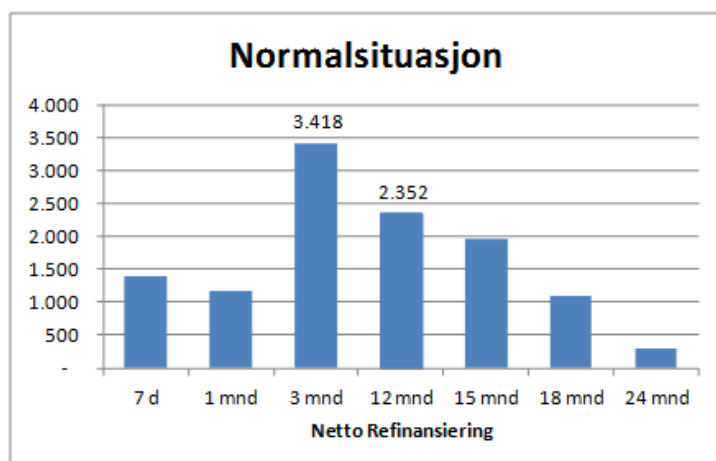
Figuren under viser finansieringskilder (eksklusive boligkreditt) og innlånporteføljens forfallsstruktur per 31.12.13. Beløp i hele millioner

Likviditetsutvikling og stresstester

Likviditetsreserven inneholdt ved årsskiftet kontanter og låneadgang i Norges bank, udisponerte trekkrettigheter og tilrettelagte lån for salg til SpareBank1 Boligkreditt.

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisikoen skal gjenspeile bankens lave risikoprofil på området. Stresstesting av likviditet gjennomføres og presenteres for styret kvartalsvis. Likviditetsstrategien sier at konsernet skal overleve 12 måneder i en normalsituasjon og 3 måneder ved en stor krise i banken.

Stresstesten viser at banken vil overleve i en normalsituasjon i 18 måneder og betydelig lengre enn 3 måneder under stor krise i bank og marked. I begge stresstestene er det forutsatt at klargjorte lån for overførsel til Boligkreditt kan generere funding. Enten som ordinær overførsel til SpareBank1 Boligkreditt eller ved at SpareBank1 Østfold Akershus overfører lån til SpareBank1 Boligkreditt og kjøper OMF i SpareBank1 Boligkreditt som kan deponeres i Norges Bank. Dette tar noe tid og derfor øker likviditeten etter 1 mnd.

Overnevnte scenario legger til grunn budsjettet innskudds og utlånsvekst også ved normalsituasjon. Banken har i sine beredskapsplaner forutsatt utlånsbegrensninger ved stor krise og dette er hensyntatt i stresstestberegningen ved stor krise i bank og marked. Ut fra nåværende likviditetsbuffer ville banken da overleve i mer enn 12 måneder ved normal krise både i banken og markedet.

SpareBank 1 Østfold Akershus pr 31.12.13 overfører 31,8 % av bankens totale utlån til SpareBank 1 Boligkreditt

Likviditetsindikatorer

Bankens likviditetsstrategi sier at likviditetsindikatorverdiene i henhold til finanstillsynets definisjoner skal være over 100 prosent. Pr. 31.12.13 var likviditetsindikator 106,5% mens likviditetsindikator 2 var 112,88%.

5.7 Eierrisiko

I eierrisikoen inngår risikoen for tap av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet gjennom det felleseide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av Sparebanken Hedmark, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, Samarbeidende Sparebanker AS, samt Landsorganisasjonen/fagforbund tilknyttet LO. Styring og kontroll tilknyttet investeringer i alliansesamarbeidet ivaretas i hovedsak gjennom bankens eierskap og styrepresentasjon i Samarbeidende Sparebanker AS.

Økonomisk kapitalbehov for eierrisikoen i SpareBank 1 Gruppen (eierskap via Samarbeidende Sparebanker AS), BN Bank (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 1 AS) og Bank1 Oslo (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 2 AS), SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank1 Verdipapirservice AS beregnes ved simulert fall i markedsverdi og eventuelt behov for kapital som følge av emisjon.

Økonomisk kapital for eierandel i Sparebank 1 Boligkreditt AS beregnes med utgangspunkt i selskapets egen kapitalvurderingsprosess men med fradrag for kredittisiko i overførte engasjement. Økonomisk kapital for kredittengasjementene føres i sammen med øvrig kredittisiko. Økonomisk kapital for eierandel i SpareBank 1 Næringskreditt AS beregnes ved simulert fall i markedsverdi som følge av at muligheten til overføring av kredittengasjement ennå ikke har vært benyttet.

5.8 Forretningsrisiko

Forretningsrisikoen styres gjennom analyser av markedssituasjoner og mulige endringer i rammebetingelser. Konsernet er opptatt av å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser. Konsernet har over lengre tid vist at den er etablert med visjonen "Den lokale banken" som gir støtte til lokale aktiviteter, har nærhet til kunden, har lokal kunnskap, og er nærværende med konkurransedyktige betingelser. Det er over tid utviklet kostnadseffektiv drift i kombinasjon med kontinuerlig kompetanseheving og utvidelse av virksomheten hva gjelder produktbredde og geografi.

Beregningen av økonomisk kapital tar utgangspunkt i uventede inntekts- og kostnadssvingninger i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og er knyttet til konjunktursvingninger, endret kundeatferd eller

endret konkurransesituasjon. Økonomisk kapital for forretningsrisiko inngår i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

5.9 Omdømmerisiko

SpareBank 1 Østfold Akershus har organisasjonsmessig etablert en enhet med kommunikasjonsansvar som overordnet skal sikre at informasjon formidles internt og eksternt på en måte som støtter opp om virksomhetens verdigrunnlag, mål og visjon. Konsernets iboende omdømmerisiko blir kontinuerlig evaluert slik at eventuelle forbedringstiltak kan iverettes umiddelbart.

Økonomisk kapital for omdømmerisiko inngår p.t. ikke i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

5.10 Strategisk risiko

I strategisk risiko inngår eierskap i datterselskap. Styring og kontroll av datterselskapene, Eiendomsmeidler 1 Østfold & Akershus AS og Nekor Gårdselskap AS, som er 100 % eid av SpareBank 1 Østfold Akershus, skjer gjennom deltagelse i selskaperens styre.

Forøvrig inngår datterselskapene i konsernets kontrollrutiner gjennom revisjonsrapport utført av ekstern leverandør og selskapene er delaktige i strategiarbeidet og etterlevelsen av denne.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategiprosess som involverer styre, ledelsen og forretningsområdene i arbeidet. Arbeidet ender ut i en konsernstrategi for de neste 5 år med tilhørende forretningsstrategier og forretningsplaner som blir gjennomgått med en årlig revisjon.

Konsernet skal bli oppfattet som den foretrukne lokale sparebank, med nærhet til kundene, moderne systemer og korte beslutningsveier. Delta i lokalsamfunnet, ha konkurransedyktige produkter/tjenester og bygge på gode kjerneverdier.

SpareBank 1 Østfold Akershus beregner økonomisk kapital basert på eventuell risiko og kapitalbehov i datterselskap og eventuelle øvrige strategiske beslutninger som vedtas, og som medfører at risikobildet endres.

6. REGULATORISK KAPITALDEKNING (PILAR 1)

6.1 Ansvarlig Kapital og kjernekapital

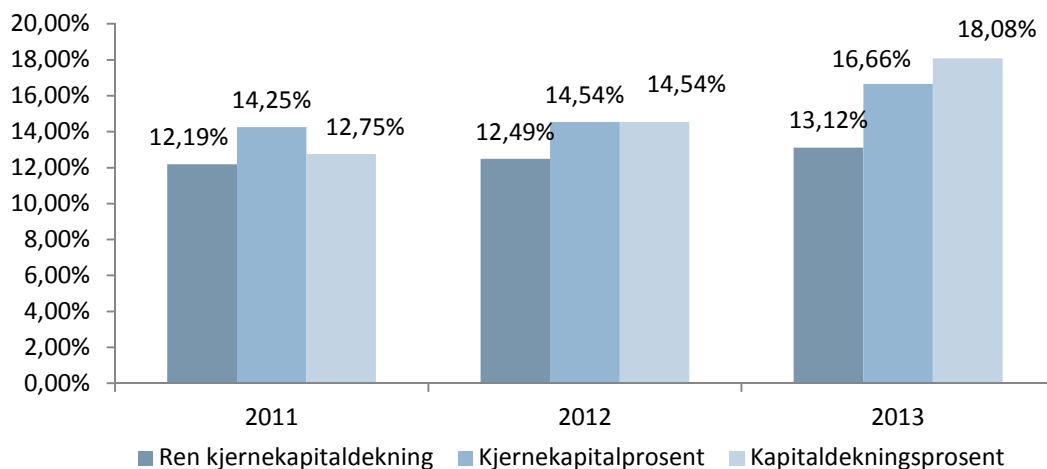
Tabellen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital, herunder kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i henhold til kapitalkravsforskriftens definisjoner.

Morbank			Konsern	
2012	2013	(i hele tusen kr)	2013	2012
106 502	115 302	Grunnfondskapital	115 302	106 502
926 490	926 490	Egenkapitalbevis	926 490	926 490
147 575	147 575	Overkursfond	147 575	147 575
164 956	267 553	Utjevningsfond	267 553	164 956
41 517	49 391	Andre godkjente fond	146 208	117 357
39 665	47 176	Fond for urealiserte gevinster	72 780	57 413
1 426 705	1 553 487	Sum balanseført egenkapital	1 675 908	1 520 293
3 240	-	Andel av medlemsinnkudd	-	3 240
-	-	Utsatt skattefordel	-	- 1 405
- 18 484	- 15 681	Andre immatrielle eiendeler	- 15 681	- 18 484
-	- 10 021	Overfinansiering pensjonsforpliktelser	- 10 908	-
- 41 378	- 33 509	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	- 33 509	- 41 378
- 104 397	- 147 262	50% fradrag kjernekapital i andre finansinst.	- 294 687	- 289 774
652	723	Avskrivninger på merverdi	4 568	2 979
344	- 26 397	Urealiserte verdiendringer	- 56 684	- 21 934
190 000	342 201	Fondsobligasjoner	342 201	190 000
1 456 682	1 663 541	Sum kjernekapital	1 611 208	1 343 537
257 035	412 845	Tilleggskapital	431 774	270 958
- 104 397	- 147 262	Fradrag i tilleggskapital	- 294 687	- 270 958
1 609 320	1 929 124	Sum ansvarlig kapital	1 748 295	1 343 537
		Risikoveid beregningsgrunnlag:		
5 925	11 952	Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	11 952	5 925
645 488	785 870	Institusjoner	757 130	580 763
2 062 600	2 197 892	Foretak	2 216 104	2 098 000
834 238	620 755	Massemarkedsengasjementer	620 755	834 238
4 956 488	5 240 513	Engasjementer med pantelikkerhet i eiendom	5 215 032	4 935 500
198 200	187 719	Forfalte engasjementer	187 719	198 200
55 175	72 192	Obligasjoner med fortrinnsrett	72 192	55 175
22 500	9 103	Andeler i verdipapirfond	9 103	22 500
232 475	212 621	Øvrige engasjementer	369 477	387 875
9 013 088	9 338 618	Sum kreditrisiko	9 459 465	9 118 175
645 638	742 251	Operasjonell risiko	843 205	721 913
- 236 325	- 337 862	Fradrag i beregningsgrunnlaget	- 630 324	- 601 325
9 422 400	9 743 007	Beregningsgrunnlag	9 672 346	9 238 763
15,46 %	17,07 %	Kjernekapitalprosent	16,66 %	14,54 %
13,44 %	13,56 %	Ren kjernekapitaldekning	13,12 %	12,49 %
17,08 %	19,80 %	Kapitaldekningsprosent	18,08 %	14,54 %

6.2 Kapitalkrav (konsern)

Beløp i hele tusen kroner	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2011	
	kr	%	kr	%	kr	%
Engasjementskategorier						
Stater og sentralbanker					-	0 %
Lokale og regionale myndigheter	956	0 %	474	0 %	706	0 %
Offentlige foretak		0 %		0 %	-	0 %
Institusjoner	60.570	8 %	46.461	6 %	37.743	5 %
Foretak	177.289	23 %	167.840	22 %	227.450	32 %
Massemarked	49.660	6 %	66.739	9 %	95.985	13 %
Pantesikriet eiendom	417.204	54 %	394.840	51 %	292.053	40 %
Forfalte engasjement	15.018	2 %	15.856	2 %	16.255	2 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	5.775	1 %	4.414	1 %	3.941	1 %
Andeler i verdipapirfond	728	0 %	1.800	0 %	-	0 %
Øvrige engasjementer	29.558	4 %	31.030	4 %	33.054	5 %
Kapitalkrav kreditrisiko	756.758	98 %	729.454	94 %	707.187	98 %
Kapitalkrav markedsrisiko	-	0 %	-	0 %	-	0 %
Kapitalkrav operasjonell risiko	67.456	9 %	57.753	7 %	51.770	7 %
Fradrag i kapitalkrav	-50.426	-7 %	-48.106	-6 %	-34.278	-5 %
Totalt kapitalkrav	773.788	100 %	739.101	96 %	724.679	100 %
Rammer knyttet til kapitaldekning						
Pilar 1- minstekrav til kapitaldekning	773.788	8 %	739.101	8 %	724.679	8 %
Faktisk kjernekapital	1.611.208	16,7 %	1.343.316	14,5 %	1.318.815	14,3 %
Faktisk ren kjernekapital	1.269.007	13,1 %	1.153.316	12,5 %	1.128.815	12,2 %
Intern nedre grense for ren kjernekapital	923.876	12,5 %	923.876	10 %	-	-
Intern nedre grense for kjernekapital	1.108.651	14,0 %	1.108.651	12 %	996.434	11 %

Utvikling kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning for konsernet

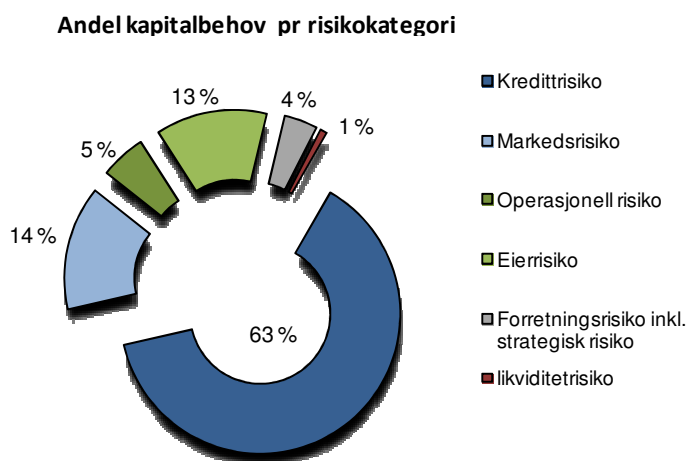
7. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)

7.1 Beregning av kapitalbehov

Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle mulige tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av de neste 12 måneder.

Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av risikojustert kapital, men disse er for enkelte risikogrupper komplettert med mer kvalitative vurderinger og beregninger.

Diagrammet nedenfor viser fordeling av risikojustert kapital per 31.12.13

Figuren viser at den største risikokategorien er kredittrisiko som står for 63 % av det totale risikobildet. I kredittrisiko inngår foruten ordinær kredittrisiko også konsentrasjonsrisiko, konjunkturbuffer og kapitalbehov knyttet til ett års vekst. Foruten kredittrisiko er markedsrisiko 14 %, forretningsrisiko/strategisk risiko 5 % og eierisiko knyttet til bankens eierandel i SpareBank1 Gruppen AS, Bank 1 Oslo AS, BN Bank AS, Sparebank1 Boligkreditt AS, Sparebank1 Næringskreditt AS, SpareBank1 Kredittkort AS og SpareBank1 Verdipapirservice AS 13 %.

7.2 Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov.

Det er en målsering å sikre at konsernet har tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningsreglene med god margin, samt ivareta vernet av konsernets egenkapitalbevisiere og långivere.

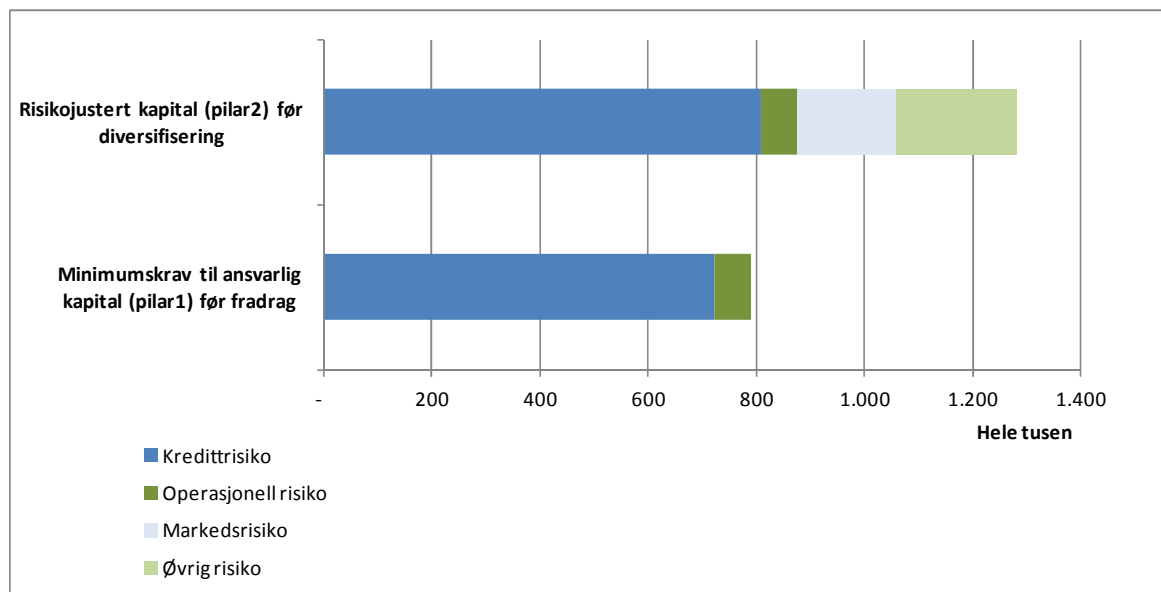
De ulike kapitalbehovsberegningene viser følgende:

- Beregnet økonomiske kapital (risikovektet kapital) etter Basel II – Pilar II regelverket gir et kapitalbehov før diversifisering på 1.284 millioner kroner.
- Økonomisk kapital etter diverserende effekter viser et kapitalbehov på 1.168 millioner kroner, med tillegg for internt krav for minstebuffer på 10 % er kapitalbehovet beregnet til 1.296 millioner kroner

Pr. 31.12.2013 utgjorde netto ansvarlig kapital for SpareBank1 Østfold Akershus konsernet etter Basel II – Pilar I 1.748 millioner kroner som tilsvarer en kapitaldekning på 18,1 %.

Faktisk ansvarlig kapital ved Pilar II (før fradrag for eierinteresser) utgjorde 1.990 millioner kroner pr 31.12.13. SpareBank1 Østfold Akershus bufferkapital, definert som konsernets ansvarlige kapital (før fradrag for eierinteresser) fratrukket kapitalbehov etter diversifisering (1.068 mill kr) er således vurdert til Ca 820 millioner kroner.

Figuren nedenfor viser en sammenligning av kapitalbehovsberegningen gjennomført ved utgangen av 2013 for Pilar I og II for SpareBank1 Østfold Akershus

Internt beregnet kapitalbehov etter diversifisering ligger betydelig over regulatorisk minstekrav til ansvarlig kapital (8%) som pr 31.12.13 utgjorde 790 millioner kroner.

Hovedforskjellene mellom kapitalkrav etter Pilar I og Pilar II er beskrevet nedenfor.

Kreditrisiko:

Under Pilar 1 beregnes kreditrisiko etter standardmetoden, mens den beregnes etter interne modeller under Pilar 2. Interne modeller er basert på PD-modell (misligholdssannsynlighet) for den enkelte motpart. Modell benyttet til beregning av pilar 2 er en mer risikosensitiv tilnæringsmetode enn standardmetoden. Dette medfører økt behov for økonomisk kapital ved økt kreditrisiko (høyere PD nivå) og lavere kapitalbehov hvis kreditrisikoen reduseres.

Konsentrasjonsrisiko: Ved beregning av økonomisk kapital tas hensyn til konsentrasjonsrisiko relatert til bransje, størrelse på engasjement og geografi. Dette er elementer som det ikke tas hensyn til direkte i standardmetoden.

Markedsrisiko og Likviditetsrisiko

Kapitalbehov knyttet til markedsrisiko avsettes i Pilar II med basis i internt vedtatt rammer. For likviditetsrisiko avsettes det økonomisk kapital i forhold til merkostnad på refinansiering banken erfaringsmessig må kunne påregne i en krisesituasjon.

Eierrisiko:

Det beregnes risikoustert kapital under pilar 2 for eierrisikoen konsernet har via direkte og indirekte eierposisjoner inn i de ulike allianseselskapene. I forbindelse med beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital (Pilar I) kommer eierpostene (andre finansinstitusjoner) som fratrukk med 50 % i kjernekapitalen og 50 % i tilleggskapitalen. Eierrisikoen gjenspeiles dermed ikke direkte i minimumskravet til ansvarlig kapital, men kommer som en pålagt kapitaldekningsreserve i form av et fradrag til beregnet kjerne- og tilleggskapital.

Andre risikoer:

Operasjonell risiko beregnes etter samme metode for Pilar I og Pilar II. For øvrige risikoer beregnes kapitalbehov kun under Pilar II, da disse risikoene ikke inngår i beregning av minimumskravet i Pilar I.